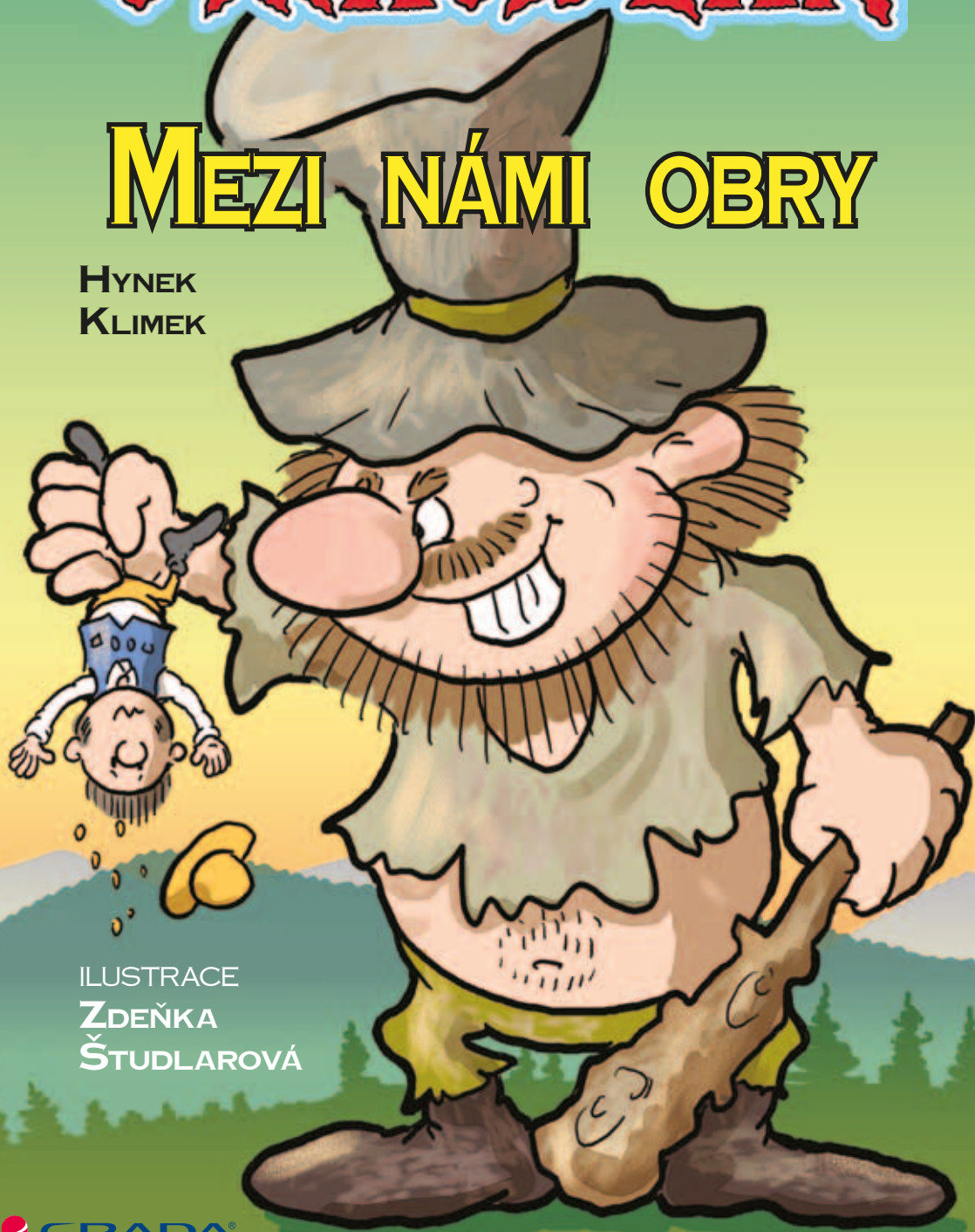

STRAŠIDLÁŘ

MEZI NÁMI OBRY

HYNEK
KLIMEK

ILUSTRACE
ZDEŇKA
ŠTUDLAROVÁ

Hynek Klimek

STRAŠIDLÁŘ

Mezi námi obry

Ilustrace Zdeňka Študlarová

TIRÁŽ TIŠTĚNÉ PUBLIKACE

Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, 170 00 Praha 7
obchod@grada.cz, www.grada.cz
tel.: +420 234 264 401, fax: +420 234 264 400
jako svou 5617. publikaci

Odpovědná redaktorka Magdalena Jimelová
Jazyková úprava Petra Honsová
Návrh obálky Zdeňka Študlarová
Grafická úprava a sazba Jan Šístek
Počet stran 64
První vydání, Praha 2014
Vytiskla tiskárna FINIDR s.r.o., Český Těšín

© Grada Publishing, a.s., 2014

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

*Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.*

ISBN 978-80-247-5081-1

ELEKTRONICKÉ PUBLIKACE

ISBN 978-80-247-9381-8 (ve formátu PDF)
ISBN 978-80-247-9382-5 (ve formátu EPUB)

OBSAH

Průvodce se představuje	5
O obrech ze Šumavy	7
O neuskutečněném boji šumavských obrů	11
O obrech od Krkonoš	13
O obrech, kteří se navzájem pobili	15
O obrovi Kobrovi	17
O hraběti, princezně a obrech z Přimdy	20
O obru Drábovi	24
O hradním pánovi proměněném v obra	29
O obrech lidojedech	32
O obrovi přemoženém vínem	36
O dalších obrech z Čech	39
O dalších obrech z Moravy a Slezska	44
O Golemovi	47
O Horgovi	49
O kouzelném džinovi	52
O dalších monstrech	54
O monstrech a stvůrách hlídajících poklady	56
Vypravěč se loučí	64

PRŮVODCE SE PŘEDSTAVUJE

Budu vám vyprávět o obrech. Sám ale nejsem jedním z nich. Jsem horal ze Šumavy. Právě tady kdysi bylo obrů nejvíc z celé naší vlasti. Řadu z nich jsem poznal a s nejedním jsem se spřátelil. Hodně mi toho o sobě pověděli. Bylo to velice zajímavé, a tak jsem později začal shánět vědomosti o dalších obrech ze všech končin České republiky i odjinud.

Škoda, že ze Šumavy už všichni obři zmizeli. Měli totiž nade vše rádi svůj klid. Jak lidé začali pronikat hlouběji do šumavských hor a usazovali se tam, obrům to vadilo, a tak jich většina odešla do Alp. Zůstalo jen pár jedinců, ale ti už zemřeli. Obři totiž nejsou nesmrtelní jako strašidla a přízraky, přestože je mnozí lidé mezi ně počítají.

A jak je to se mnou? Jak jsem se vlastně mohl znát s obry, když je to už tak dávno, kdy ze Šumavy zmizel i ten poslední? Inu, nejsem tak docela obyčejný. Jako kouzelný dědeček se od ostatních horalů trochu liším. Ostatně, obrům jsem slíbil, že to, co se o nich dozvím, si nenechám jen pro sebe. A tak jim tímto vyprávěním taky splácím svůj dluh.

U nás bývali vždycky všichni obři podobní lidem. Jenom byli prostě převelicí. I slovo obrovský přece pochází z jejich jména. Někteří byli vysocí jako kostelní věže a někteří ještě vyšší. To v Řecku, jak dokládají jejich báje, měli obry, kteří byli hrozni nejenom svými rozměry, ale i svou podobou. Například Kykloповé měli jen jedno oko,

zato velikánské a přímo uprostřed čela. Ještě strašlivější byl prý Geron, který měl šest rukou, šest nohou a ještě k tomu křídla. Ale i to bylo málo na Hekatoncheiry. Ti měli padesát hlav a sto rukou. A ještě nebezpečnější byli vládychtiví Titáni. Ti chtěli řídit celý svět a jejich choutky museli utnout až samotní řeční bohové na Olympu. Nejmnocnější z řeckých obrů přitom byli Giganti. Byli ještě obrovitější než ti nejurostlejší obři a měli také největší sílu a nejdelší vlasy, které se nedaly měřit na metry, ale na kilometry. A řecký obr Atlas dokonce dokázal udržet celou klenbu nebeskou.

Ukrutní a kolosální obři žili také ve Skandinávii, na Středním východě a jinde ve světě. I ruští bohatýři, prohánějící se na koních přes hory a doly po širé matičce Rusi, byli podle ruských bylin, jak se říká tamním bájím a pověstem, přímo obrovští.

Vraťme se ovšem k našim obrům. Začnu tedy na Šumavě.

O OBRECH ZE ŠUMAVY

Šumavští obři si svá sídla budovali na vrcholcích hor, protože z nich měli dobrý výhled do širokého okolí. Zůstaly po nich rozměrné pozůstatky, o kterých někteří historici tvrdí, že se jedná o pravěká hradiště. Nechci se s nimi přít, protože jedno nevyklučuje druhé. Po odchodu obrů totiž mohly nahromaděné kameny na vrcholcích hor využít Keltové a po nich Slované a na místech původních obřích sídel si vystavět svá hradiště.

Největší z nich je v Popelné poblíž Nicova na Vimpersku a nazývá se Obří hrad. Další jsou Sedlo nad Albrechticemi na Sušicku, Věnc nad Čkyní a Luzný na bavorské straně hranice. Také strmá hora Ostrý na Klatovsku se zalíbila jedné obří rodině a vypráví se i o jiných místech.

Dva mírumilovní obři z Pajreku nad Nýrskem a z nedalekého Prenetu na Klatovsku, kteří byli dobrými kamarády, uvykli lidem a spřátelili se s nimi. Dokonce se stali zbožnými a začali pravidelně chodit na bohoslužby. Jenže kostel v Nýrsku byl pro ně příliš malý a nevešli se do něj.

Museli postávat venku přede dveřmi, lidé jim je proto nechávali pootevřené, aby modlitby, zpěv a kázání mohli alespoň slyšet. V zimě ale kvůli tomu pronikal do kostela takový mráz, že se kněz i věřící trásli chladem. A samozřejmě ani pro obry to nebylo to pravé. Naštěstí místního učitele osvítil dobrý nápad a obrům poradil, aby chodili na bohoslužby do Prahy, kde je na Hradčanech mnohem větší kostel než v Nýrsku. A tak obři začali chodit na mše do svatovítské katedrály a byli náramně spokojeni, protože se do ní vešli a mohli si bohoslužbu jaksepatří užít. Přitom cesta do Prahy a zpátky pro ně byla jen příjemnou procházkou. Pokud se někde nezdrželi, aby si prohlédli nějakou pamětihodnost, trvala jim slabou půlhodinku.

A když bylo třeba, oba pomáhali lidem. Třeba při kácení stromů v lese. Prostě je vytrhali holýma rukama, olámali jim větve a kmeny pak v náručích donesli tam, kam se mělo dřevo dopravit. Pomáhali i při stavbách a opravách silnic: to ve svých zástěrách nosili na staveniště hromady písku a kamení.

Přitom obrovi z Pajreku se z lidí nejvíc zamlouval nýrský kovář, který byl silný a urostlý, a obrovi vlastně docela podobný. Jak kovář neměl po ruce velké kladivo, stačilo, aby zahvízdal, a vzápětí mu kladivo od obra přistálo přímo před kovárnou.

Škoda, že tito obři už nežijí. Ale možná, že někde zanechali své potomky a jejich rod pokračuje. Nic o tom ovšem zaznamenáno není a lidská paměť zase nesahá tak hluboko do minulosti, aby se to dalo potvrdit nebo vyvrátit.

Dnes už se neví, kterému z šumavských obrů se to stalo a kde to přesně bylo. Ale říká se hned o několika místech, že se to přihodilo právě tam. Dcerka jednoho

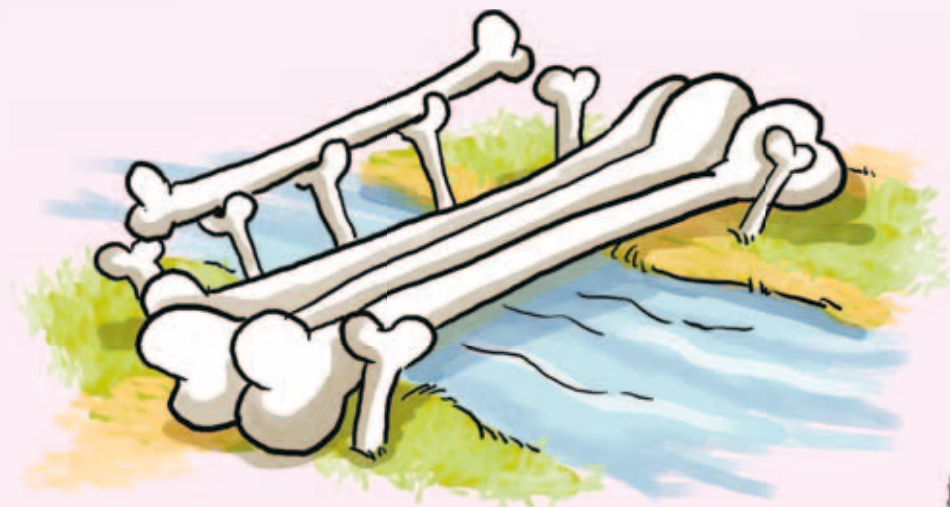

obra se prý rozhodla sejít z hory do údolí, aby se podívala, jestli tam není něco nového. A bylo! Na jedné louce oral sedlák s pluhem, do kterého měl zapřaženého vola. Pro obrovu dcerku byl tak maličký, jako je pro nás myška. A protože ona ještě nikdy žádného člověka neviděla, pohled na toho titěrného tvorečka ji dočista rozesmál. Shýbla se pro něj, opatrně si ho položila do dlaně a spěchala ho ukázat tatínkovi.

„Fuj, kde jsi to vzala?! Vždyť je to člověk! Mohl bych ho rozmáčknout, ale nebudu se s ním špinit. Už je jich tu tolik! Rozlezli se nám po horách jako mravenci po lesích. Odnes ho tam, kdes ho vzala a příště mi už nic takového domů nenos! Nechci mít lidi na očích,“ řekl jí s odporem otec.

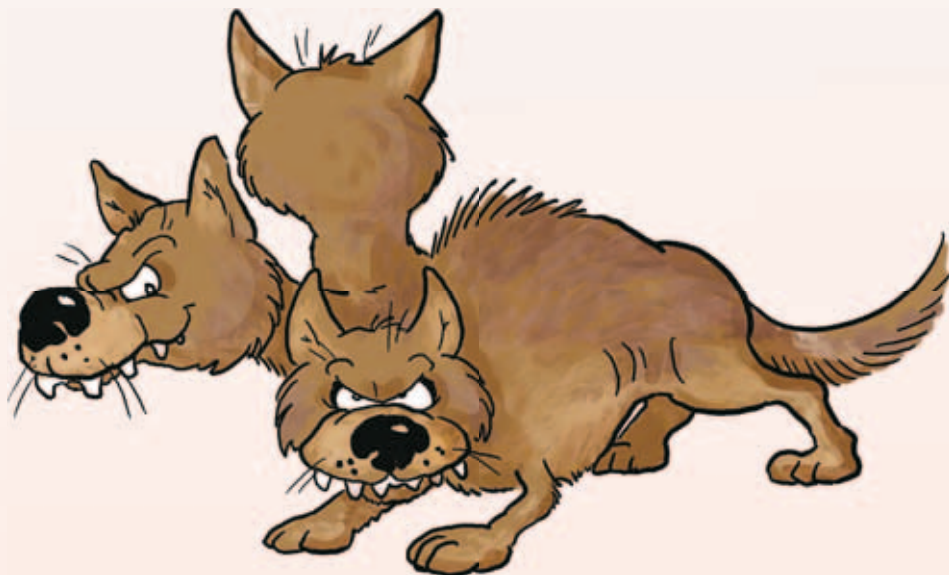
Obří dcerka ho bez protestu poslechla. Stačilo pár kroků a byla v údolí. Tam vyděšeného sedláka vysypala z dlaně do nedoorané brázdy a šla domů. Ovšem její rodina v domovském sídle na šumavské hoře už dlouho nepobyla. Byli mezi prvními obry, kteří se ze Šumavy odstěhovali do tehdy ještě liduprázdných Alp.

Šumavští obři předtím žili i v místě, kde je dnes obec Řakom na Klatovsku. Při hloubení základů jednoho domu tam vykopali jejich kosti. Byly tak dlouhé, že si z nich udělali lávku

přes potok! Byla pevná a vydržela jim dlouho, až do doby, než ji vzala velká voda.

Přítom na Šumavě se vypráví nejen o obrech, ale i o tříhlavém psovi obřích rozměrů. Toho je prý možné spatřit dodnes. Pobývá v útrobách hory Boubín, kde je údajně velká síň plná pokladů. Vede k ní tajemná podzemní chodba ze sousedního Bobíku. A právě tou chodbou běhá ten strašlivý obří pes. Kdo na něj pohlédne, navždy zkamení, a proto je lépe poklad v boubínské hoře vůbec nehledat.

O NEUSKUTEČNĚNÉM BOJI ŠUMAVSKÝCH OBRŮ

Šumavští obři se scházivali na skalnatém vrchu nad řekou Otavou nedaleko místa, kde byl později postaven kostel svatého Mořice a pod nímž vznikly Annín a nedaleký Rejštejn.

Dodnes mu lidé říkají Mouřenec.

Obři tu pořádali své bohoslužby a různá jiná shromáždění a porady. Právě tady se jich velká část domluvila, že při vzrůstajícím počtu lidí raději Šumavu opustí a odejdou do Alp. Někteří se ovšem rozhodli zůstat a s lidmi se sbratřili. Ale vznikla i třetí skupina obrů, kteří se rozhodli s lidmi bojovat a chtěli je ze Šumavy úplně vyhnat. A mezi těmito skupinami se rozhořel nesmiřitelný boj.

Když první skupina ze Šumavy odešla, musely si to dvě zbylé mezi sebou vyřídit. Zatímco obři lidumilové chtěli jednat a přesvědčit druhé o své pravdě, ti bojechtiví nechtěli žádná jednání vůbec připustit. Domnívali se totiž, že lidumilné obry snadno porazí a pak si to lehce vyřídí i s lidmi. A aby

vyprovokovali boj, začali pobíjet lidi na potkání.

Jenže udělali jednu osudovou chybu: to když jim obr kouzelník poradil, aby si někam poschovávali svá srdce. To aby je nebylo možné usmrtit oštěpem ani dýkou nebo mečem. Bojechtiví obři ho poslechli a svá srdce si uložili do hrudí jelenů, srnců, zajíců a jiné lesní zvěře. Jenže je pak zradila jedna z obryň, která měla v táboře protivníků milého! A tak se lidumilní obři domluvili s lidmi z okolí,

a když se v horách chystala bitva, vydali se houfně do lesů na lov zvěře. S ulovenými jeleny, srnci, zajíci a další lesní zvěří pak padali k zemi i bojechtiví obři. A ti, kteří zbyli, se vzdali a prosili o milost. Poslední nesmiřitelný obr byl prý zabit na Hahnově vrchu. Říká se, že od té doby už žádný ze šumavských obrů člověku neublížil.

O OBRECH OD KRKONOŠ

Krásnou budovu radnice v Hostinném na Královéhradecku v podhůří Krkonoš zdobí dva obři. Bez dvaceti centimetrů měří pět metrů! A můžete si vybrat, byli-li hodní či zlí. Zaznamenané pověsti totiž nabízejí obojí. A vybrat si můžete i z tvrzení, proč na radnici vůbec jsou.

Podle jedněch patřili k početné družině hodných a lidumilných obrů, kteří se usadili poblíž Hostinného, jež tehdy trpělo nájezdy loupežníků. Pokaždé, když jejich banda vpadla do města, vyloupila a vyrabovala spoustu domů. Místní obyvatelé proti všehoschopným hrdlořezům vůbec nic nezmohli. Proto požádali obry o pomoc.

Obři si v městečku vyhledali úkryt, a když loupežníci do Hostinného zase vpadli, vrhli se na ně a pobili je tak, že už byl od nich navždy pokoj. Radost obyvatel města pak dlouho nebrala konce.

Dva obři se navíc rozhodli, že tu budou střežit mír a klid i nadále. A v římské zbroji, kterou si na boj pořídili, se postavili do průčelí radnice. Jako stráž tam pak stáli tak dlouho, dokud jim těla neztuhla a úplně nezkameněli.

Ovšem podle jiných vypravěčů nebyli ti dva obři zase tak dobrotiví. Jeden z nich pracoval pro družinu loupeživých obrů, která se usadila v blízkém lese, jako pekař a druhý jako řezník. Ale protože poctivé řemeslo ani jednomu z nich nevonělo, chodívali raději krást pečivo i maso do Hostinného. A brali při tom všechno, na co cestou narazili, včetně dobytka a ovcí.

Když už jejich řádění nebralo konce, napadlo jednoho moudrého člověka, jak je lapit. V místě, kudy se obři do města zpravidla dostávali, jednoduše namazali hradby lepivou smolou. Potom je už lidé snadno zajali, dovlekli k radnici a pověsili na průčelí. A viseli tam tak dlouho, dokud jim těla natřená smolou úplně neztuhla a oni nezkameněli.

A pak existuje ještě jedna pověst, která vypráví, že tito obři nepatřili k vůbec žádné družině, ale žili sami v lese u Hostinného a chodili do města loupit. Až do chvíle, kdy si na ně místní u městské brány počíhali, polili je vařící smolou a pak je vystavili na průčelí radnice pro výstrahu všem dalším loupežníkům.

O OBRECH, KTEŘÍ SE NAVZÁJEM POBILI

Dva hrozní obři přišli kdysi do Podkrkonoší. Jeden z nich se jmenoval Lomdřevo a druhý Skálolam. Setkali se poblíž Hrubé Skály. Lomdřevo přišel od východu a Skálolam od západu. Nevraživě se po sobě koukali, ani se nepozdravili.

„Doufám, že tudy jenom procházíš,“ řekl nerudně Lomdřevo.

„Coby,“ odsekl mu Skálolam. „Právě jsem přišel, a jak se tady tak rozhlížím, líbí se mi tu. Asi se tu usadím.“

„Tak to nepůjde!“ zaburácel Lomdřevo. „Mně se tady taky zalíbilo a chci se tu zabydlet. A byl jsem tu první, takže volba je na mně! A pro oba tady místo není, tak ty pěkně pokračuj v cestě!“

„Co si vymýšlíš, že jsi tu byl první?!“ osopil se na něj Skálolam. „Dorazili jsme přece oba stejně! Tak už se nezdržuj a svižně odpochoď!“

„Copak ty mi chceš poroučet?!“ křikl Lomdřevo tak strašně, že se zvedl vítr.

„A ty si mě snad troufáš komandovat!“ opáčil neméně strašným hlasem Skálolam.

„Nezahrávej si se mnou! Nebo ti ukážu, s kým máš tu čest!“ zabouřil Lomdřevo. Pak pokročil k mohutné jedli, vytrhl ji i s kořeny a poté ji do půlky zabořil špičkou do země.

„Pche! To je toho!“ vyrazil ze sebe pohrdavě Skálolam. „Teď zírej, s kým máš tu čest ty!“ a pokročil k nedaleké skále, odlomil z ní veliký balvan a rozdrtil ho na písek.

Oba obři pak hodnou chvíli stáli mlčky proti sobě a našťavaně jeden druhého pozorovali.

„Tak co?! Hneš se konečně odtud?!“ prolomil ticho Lomdřevo.

„Já?! Ty se pakuj, a to hned!“ odpověděl mu výhružně Skálolam.

Nato k němu Lomdřevo vykročil a Skálolam vyrazil proti němu. Rozpoutal se strašlivý zápas, v němž jeden druhého nešetřil. Padaly rány, až se zem chvěla, a křik zápasících obrů zněl do daleka jako hromobití při bouři. Netrvalo dlouho a padla největší rána. To oba obři upadli na zem, jeden hlavou k východu a druhý k západu. Rozhostilo se hrobové ticho, které až za drahnou chvíli narušilo štěbetání ptáků, kteří se dosud choulili vystrašení v korunách stromů.

Tak obři v nelítostné bitce zabili jeden druhého a celé Podkrkonoší si mohlo oddechnout.

O OBROVI KOBROVI

Na Dyleni na Chebsku ve Slavkovském lese žil jeden rozporuplný obr. Někdy byl hodný a někdy zlý. Některým lidem pomáhal a jiným škodil. Německy mluvící obyvatelé mu říkali Kober a Češi Kobr. Slavkovský les se v těch dobách nazýval Císařský. Sebevědomý a v do sebe zahleděný obr Kobr v něm byl největší ze všech, a tak sám sebe prohlásil za císaře.

Ve svém sídle si nechal zřídit vpravdě císařskou komnatu. Na jejích stěnách a na stropě byly zlaté ornamenty a zlatem zdobený byl i veškerý nábytek včetně trůnu, na kterém obr Kobr

celé hodiny vysedával. Nevěděl, co na trůnu dělají jiní císařové, a tak na něm jen bez užitku trůnil a marnil čas.

Vchod do jeho sídla přitom střežili dva mohutní vlci a dvojici havranů měl za komorníky. Dokonce si nechal udělat i císařský klobouk se zlatým lemováním! A když se v něm procházel ve větru, některé zlaté proužky se mu občas utrhyly a odlétly. Proto se lidé, kteří o tom věděli, ve větrných dnech ukrývali poblíž jeho sídla a zlaté proužky sbírali. Říkalo se, že snad přinášejí štěstí. Ale zcela jistě se daly dobře prodat.

Stejně pošetilá byla i Kobrova volba nevěsty. Vyhlédl si ženu povětrnou a pak se za ní honil povětrím v kočáru taženém okřídlenými koňmi. A když mu někdy hrozilo nějaké nebezpečí, chodil po hřebenech a řval tak strašlivě, že se do Císařského lesa nikdo neodvážil.

Ovšem tu a tam dokázal být i velkorysý. Když měl dobrou náladu, obdarovával chudé drahými kameny. A jednou pomohl nešťastnému mladíkovi, který truchlil kvůli své milované dívce. Bloumal bez cíle krajinou a nahlas pro ni naříkal. Bědoval, že se nešťastnou náhodou utopila, když u řeky prala prádlo. Prý spadla do vody a strhl ji proud.

Obr Kobr ho slyšel a bylo mu ho líto. Když se vrátil do paláce a vyprávěl o tom svým havranům, řekl mu jeden z nich, že to bylo jinak:

„Neutopila se. To tomu nešťastnému mladíkovi nalhali služebníci hraběte, aby ji už nehledal. Ta dívka jménem Warburga je totiž velice krásná a hrabě se do ní zamiloval a poslal si pro ni své věrné sloužící.“

Když to obr Kobr uslyšel, dlouho se nerozmýšlel. Vzal hůl z kmene mladého buku a vyrazil k hraběcímu hradu. Strážné u brány odstrčil na jednu hromadu a ostatní už se

před ním sami schovali. Jen krásná dívka před ním neutekla. Seděla osaměle v jedné z komnat, plakala a zdálo se, že je jí jedno, jestli ji obr zabije. Asi by jí to bylo milejší, než zůstat s hrabětem. Obr ji vzal zlehka do náručí a sáhodlouhými kroky kráčel k místu, kde slyšel hořekovat jejího mládence.

Když před něj krásnou Warburgu postavil, rázem bylo po smutnění a oba se cítili jako v sedmém nebi. A jak to bylo dál, to je už zbytečné vyprávět. Samozřejmě to skončilo svatbou! A obra Kobra taky pozvali, i když nakonec nepřišel. Nechtěl se s lidmi zase tolik přátelit. To jen občas udělal pro člověka něco dobrého.

O HRABĚTI, PRINCEZNĚ A OBRECH Z PŘIMDY

Ovzniku jednoho z nejstarších hradů v naší zemi, o Přimdě, se pověsti různí. Podle některých nechal starobylý hrad v románském slohu postavit německý hrabě, který se chtěl v hlubokých hvozdech Českého lesa ukrýt s královskou dcerou. Byli do sebe zamilovaní, ale královský otec jejich sňatek vůbec nechtěl připustit.

Jejich láska však byla pro oba tím nejdůležitějším na světě, třebaže věděli, že budou muset odejít do odlehlých končin, aby unikli královi hněvu a dostali se z jeho moci. Tak si daleko od královského města, v místech, kam lidská noha do té doby nevzkročila, nechal hrabě vystavět pevný hrad.

Ale protože osud dokáže být skutečně nevyzpytatelný, jednou se stalo, že se král i se svou družinou dostal až do Českého lesa. Hluboký lesní hvozd plný zvěře ho zlákal k honu. Při pronásledování jelena v lesní pustině však zabloudil, a když dorazil k Přimdě, s údivem hleděl na neznámý hrad. A co teprve, když na ochozu věže spatřil svou dceru s hrabětem!

Od jejich zmizení sice uplynula řada let, ale král je poznal. Ne však oni jeho, a tak jej pozvali dovnitř, a protože byl večer a stmívalo se, nabídli mu i nocleh. Měli už dvě roztomilé děti a chovali se k němu velmi mile a přátelsky. A tak ještě ten večer jim král prozradil, kdo je! Požádal je o odpuštění a radoval se s nimi z vnučat a z jejich štěstí.

Ovšem i tato pověst má celou řadu variant. Podle jedné se existence Přimdy přes veškerou opatrnost hraběte přece jen prozradila a král k hradu přitáhl s vojskem. A až když jeho